

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Gradišče št. 2.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

V osemindirideseto leto.

+ Z današnjo številko stopa „Učiteljski Tovarish“ v osemindirideseto leto svojega obstanka. Naš list je starosta med vsemi slovenskimi listi. Kot starosta se je doslej držal hrabro, pogumno in zgledno. Smelo trdimo, da zasluži svoje častno ime, ker je neustrašeno vojeval boj za resnico in pravico, za prosveto in narodno blaginjo za čast in poštenje šole in učiteljstva ter za gmetno stanje delavcev na polju prosvete. Zavedamo se, kaj smo, kaj zastopamo in kakšne dolžnosti nas čakajo. V naše roke nam je izročil naš narod svoj najdražji zaklad — svojo lastno kri, svojo deco. Od nas je odvisno: biti ali ne biti, odvisna sta obstanek in srečna bodočnost našega naroda. Kakor varuje in brani kolkja svoja piščeta, tako varujemo in branimo mi naš narod, ga vodimo po poti prosvete v srečno bodočnost ter ga čuvamo vseh sovražnih napadov. Navidezno je naše delovanje malenkostno, a v resnici je pa velikanskega pomena. Narod brez izobrazbe je podoben raztrganemu beraču brez kruha.

Obžalujemo, da imamo silne, potuhnjene, zvijačne in hinavske nasprotnike, ki nas silno sovražijo, ovirajo in nam nasprotujejo pri našem plemenitem delu. A kakor se ga nismo strašili in bali dosedaj, tako se ga ne bomo vbodoče. Bojnega materiala imamo v zalogi toliko nakupljenega, da ga kot vzgojevalci v resnici ne želimo vsega uporabiti v boju zoper zagrizenega sovražnika. Želimo si miru in sprave. On pa kliče na verski podlagi na boj, hoče sovraštvo in našo smrt. Mi se borimo za pravico in resnico, on pa za krivico, laž; mi za pravno odgojo, on pa za hinavsko, svetohlinško in neuravno odgojo; mi za narodno zavednost, on za mednarodnost; mi za etiško in moralno življenje, on pa za zelotstvo; mi rabimo pri odgoji moralniška sredstva, on pa dela z zlorabo vere za svoj žep; mi zahtevamo za

svoje pošteno delo pošteno plačilo, on nam pa moli figo pod nos. Mi pravimo na vse to, da so resnica, pravica, moštvo in poštenost še vselej premagali laž, krivico, breznačajnost in lopovstvo. Gotovo se mora tako zgoditi tudi pri nas.

Da nam bo pa mogoče tudi vbodoče vršiti svojo časnikarsko dolžnost, prosimo vse dosedanje sotrudnike, da nam ostanejo tudi vbodoče zvesti podporniki. Eden sam bi ob takem ogromnem delu onemogel, le v edinstvi, v skupnem delu in boju je moč in zmaga.

Mi se trudimo in bijemo neustrašeno boj na življenje in smrt za ves učiteljski stan na našem slovanskem jugu; prav in pravično bi bilo, da bi nas podpirali gmetno ne samo vsi učitelji in vse učiteljice, kar se razume samo obsebi, marveč bi nas moralo podpirati tudi drugo razumništvo — zlasti naša narodna in zavedna inteligenca, naše delavstvo, naša predni kmeti. Kdor podpira šolstvo in učiteljstvo, dela za boljšo bodočnost svojega potomstva.

Vsak učitelj naj bo agilen delavec v tem oziru. Vsak naj poizkuša pridobiti vsaj enega naročnika. S tem bo širša javnost mnogo pridobila o pomenu šolstva in odgoje ter spoznala iz našega lista najlažje nasprotnike šolstva, omike in napredka.

Vso širšo javnost, vse prijatelje omike, šolstva, napredka, narodne zavednosti in prave odgoje, vse učiteljstvo, zlasti pa tudi tovarišice učiteljice prosimo, da nas podpirajo z naročbo našega lista. Ta naj bo ognjišče naših del, želja, truda, vztrajnosti, javnega mnjenja, boja in zmage!

Resnica je, da živimo v silno hudih časih. Draginja je sedaj taka, da nima denar nobenega teka. Niti za živč in obleko mnogim, zlasti mlajšim tovarišem in tovarišicam ne zadostuje mesečna plača. To vemo mi prav dobro, a dušna hrana mora stati na prvem

mestu, zato si mora odtrgati za naš stanovski list vsakdo od svojih ust nekaj kronic, da dobi vpogled v svetovno naziranje ter spozna boj za šolstvo, narodnost, pravico in resnico.

Priti mora ura — upamo, da ni daleč — ko zasije tudi nam boljša bodočnost. Naš boj za kruh je v najboljšem tiru, a ta boj moramo podpirati vsi, vsi do zadnjega.

Da pokažemo, kako nam je pri sreju napredek in razvoj našega lista in da s tem dokumentujemo, kako smo vsi vneti in delavni za vseobčji napredek in razvoj šolstva ter za splošno blaginjo učiteljstva, smo svojem listu povečali obliko, da se spozna naše napredovanje tudi na zunaj. Takega stanovskega glasila nima sedaj nobeno učiteljstvo. Mi smo prvi in to trdimo s ponosom!

Naše dosedanje delovanje je obenem tudi naš program za bodočnost. Zato ni treba o tem razpravljati.

Želeč vsem mnogo uspehov pri trudopolnem delu, kličemo sedaj ob vstopu v osemindirideseto leto: Srečno bilo!

Učiteljski krožki.

V dobi konkordata in še pozneje je bilo „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“, ki je segalo tudi preko mej kranjske dežele, edina učiteljska organizacija na Kranjskem, Štajerskem in Primorskem. Ustanovitelji te učiteljske organizacije so bili naši prvoborilci Praprotnik, Tomšič in Močnik.

Glavna naloga in glavno delo tedanjega „Slovenskega učiteljskega društva“ sta bili boj za pravice slovenskega jezika v ljudski šoli, zakaj v tistih časih so se ponemčevale naše šole na vseh koncih in krajih.

Duh časa je napredoval, in z novim državnim šolskim zakonom je nastal velik preobrat na šolskem polju. Učiteljstvu se je naložilo več dolžnosti in več dela, ki je zahtevalo

zaraditega tudi večjih pravic in večjih plač. Da čim prej pride do svojih pravic in plač, se je začelo učiteljstvo tesneje združevati, in nastala so naša okrajna učiteljska društva, ki so že mnogo koristnega dosegla v prid učiteljstvu in šolstvu. Iz teh je nastala naša vrla „Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“. Iz nje je vzkliklo med slovenskim učiteljstvom novo življenje, ki mogočno vpliva na razvoj in napredek šolstva in na prosveto narodovo.

Staro „Slovensko učiteljsko društvo“ se je preustrojilo v toliko, da je postalo deželno učiteljsko društvo, ki mu je glavni namen, delovati za izboljšanje učiteljskega gmetnega stanja. Deželna učiteljska društva so se ustanovila tudi na Spodnjem Štajerskem in Primorskem.

Naša organizacija gre pa vedno navzgor. „Slovenska avstrijska učiteljska zveza“ je že gotova in bo zborovala prvič ob letošnjih velikih počitnicah v Pragi. Tja pohiti takrat tudi več slovenskih učiteljev in učiteljic.

Na zadnjem shodu zastopnikov avstrijskih učiteljskih društev, ki je bil ob Vseh svetih na Dunaju, se je pa položil temelj „Avstrijski učiteljski zvezi“. S to zvezo bi bila naša organizacija navzgor dovršena, ne pa navzdol.

Najnižja naša organizacija so okrajna učiteljska. V teh se pa učiteljstvo bodisi zaradi slabih gmetnih razmer ali pa zaradi slabih prometnih sredstev in zaradi oddaljenosti ne more tolikokrat shajati, kakor bi bilo v današnjih razmerah potrebno. Zato so nam kot nalašč dobrodošli učiteljski krožki, ki jim je ustvaritelj tovariš Janko Žirovnik iz Št. Vida nad Ljubljano. Pri učiteljskih krožkih ni treba kakih posebnih predavanj, ampak zbrano učiteljstvo naj se razgovarja pri teh krožkih o aktualnih učiteljskih in šolskih vprašanjih, o učiteljski organizaciji,

LISTEK.

Pevska zveza moravskih učiteljev v Ljubljani.

Dne 29. decembra 1907. l. se je pripeljal iz Zagreba, kjer so koncertovali prejšnji večer, 50 moravskih učiteljev, združenih v „Pevsko zvezo“, pod vodstvom svojega pevodje g. prof. Ferd. Vacha in svojega predsednika učitelja g. Doritela. Ob polu eni popoldne so jih pričakovali na kolodvoru slovenski pevci, ki so tisti dan zborovali v Ljubljani, ter učitelji in učiteljice. Število teh poslednjih je bilo prav častno. V imenu „Glasbene Matice“ je pozdravil češke pevce predsednik g. prof. A. Štritof, v imenu „Zveze slov. pevskih društev“ g. dr. Vl. Ravnihar in v imenu učiteljstva tov. E. Gangl. Ta je dejal: „Dana mi je naloga, da vas ob prihodu na slovenska tla v imenu organiziranega slovenskega učiteljstva najsrčnejše pozdravim! — Slovensko učiteljstvo se ozira s hrepenenjem in z občudovanjem tja gor, kjer je zibelka vaše slavne pesmi, odkoder se razhajajo na vse strani

apostoli petja, kakor govori vaš spev, ki nam ga zapoješ danes pri koncertu. Vaša zemlja nam ni dala samo velikih mojstrov na glasbenem polju, ni nam dala samo odličnih mož umetnikov in učenjakov, češka zemlja je rodila tudi Komenskega, ki je s svojim globokim umom najizrazitejše vplival na šolstvo vseh dežel in vseh narodov. In ta zemlja je rodila tudi vas. Tudi vi ste apostoli petja, ki hodite svojo zmagoslavno pot proti severu in jugu, med brate po krvi in misli, a tudi med svet, ki je vam in nam sovražen. Toda vaša umetnost, ki jo prešinja žar vroče domovinske ljubezni, ki se je rodila in dosegla svoj vrhunec v brezprimerni vztrajnosti — ta umetnost izpreminja predsodke v občudovanje, ona je, ki vas vodi od zmage do zmage. Ne morem dovolj glasno izraziti veselja, ki je prešinilo vse slovensko učiteljstvo, ko smo zvedeli, da ste sklenili, osvojiti si s svojo umetnostjo tudi srce naše slovenske zemlje, belo Ljubljano! — Kakor ste učitelji svojemu ljudstvu, tako ste učitelji tudi nam. Po naukih Komenskega nam hočete danes nazorno pokazati, kaj zmora volja in srce. Hvala vam za to! — Ob tem sprejemu bodite torej tudi od slovenskega učiteljstva najiskre-

nejše pozdravljeni, a s seboj ponesite zagotovilo našega občudovanja. Živeli! Na zdar!“

Za sprejem in pozdrav se je zahvalil predsednik Dovitel, poudarjajoč, da so ob tako sijajnem in presrečnem sprejemu češki učitelji naravnost očarani.

Koncert se je vršil popoldne ob 5. uri v veliki dvorani hotela „Union“. Obisk je bil lep, a bilo je vendarle dosti praznih stolov zlasti v prvih vrstah. Med odličnjaki smo videli župana Hribarja ter oba deželna šolska nadzornika, gg. Hubada in Levea. Ljudje se ogibljuje „Uniona“. Učiteljstva je bilo jako mnogo. Prišli so tovariši in tovarišice od vseh strani, tudi s Štajerskega in Goriškega. Vsa čast jim. Za gmetne žrtve so dobili obilo povračilo, zakaj tako v resnici umetniško dovršena petja še niso slišali v Ljubljani.

O koncertu samem pisati obširno se nam zdi nemogoče in nepotrebno. To je bil sijajen uspeh, pravi triumf vsemagajoče, najpopolnejše pevske umetnosti. Mojster Vach vlada svojo četo s čudovito močjo. Peveci sami, ki pojo brez not najtežje in najkompliciranije skladbe, so izvežbani do najvišje popolnosti, da je vsak korak k višku nemogoč, ker stoje

na vrhuncu. Vsaka pesem je izzvala gromovito odobravanje, ki je raslo kot vihar. Po pesmi „Večer na Savi“ je stopil na oder predsednik „Zaveze avstr. učitelj. društev“, tov. L. Jelenec in je izročil dirigentu g. Vachu diplomu, dar „Zaveze“. Diploma ima to-le besedilo: „Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev izreka Pevski zvezi moravskih učiteljev ob priliki njenega koncerta dne 29. decembra 1907 v Ljubljani svoje priznanje in svoje čestitke.“ — Diploma je krasno, umetniško delo „Učiteljske tiskarne“ in knjigoveze g. Bonača.

Izvajanja tega zbora so učinkovala z velikansko silo. Kar si moremo misliti strasti in čuvstev, vse so izražali ti glasovi v prekrasni harmoniji od najrahlejšega pianisima do bučnega, presilnega fortisima. Vse je bilo, kakor bi kipel iz ene same duše, ki nosi vso radost in vso boleost v svoji globlini. Popolnost umetnosti. Koliko je stalo truda, preden je bila usposobljena ta četa za take zmagovite nastope, preden je bil sestavljen ta obsejni, velikanski repertoar! To se ne da povedati.

Občinstvo je bilo naravnost očarano. Pričakovalo je mnogo, učakalo še več — toliko kolikor je v obče nemogoče. Koncert je bil res

o učiteljskem izvenšolskem delovanju, o delu med ljudstvom z raznimi predavanji, s prirejanjem roditeljskih večerov, veselic, božičnic, koncertov, o ustanavljanju ljudskih knjižnic, dijaških kuhinj in — na kar pokladamo jako veliko važnost — o volitvah, o pripravih za razne volitve, o taktiki in o agitaciji. Učiteljski krožki naj kontrolirajo, kateri učitelji in učiteljice dotičnega okrožja še niso naročniki „Učit. Tovariša“ ter jih v to vzpodbujajo; skrbijo naj, da je vsaka šola naročena na „Popotnik“, „Zvonček“ in „Dom. ognjišče“ in da se „Dom. ognjišče“ širi med ljudstvo. Torej je snovi več ko dovolj za učiteljske krožke. Pametne nasvete in razgovore naj naznani staršina učiteljskega krožka predsedstvu okrajnega učiteljskega društva, da jih reši namenu primerno.

Kje pa naj bodo sedeži učiteljskih krožkov? To je odvisno od prometnih zvez, krajevnih razmer in tudi od agilnosti učiteljstva. Bržkone bodo pa najumestnejši kraji, kjer so večrazredne šole, če ne leže preveč ob periferiji dotičnega okrožja, ki se je zanj ustanovil učiteljski krožek. Gledati je torej na to, da so do sedeža učiteljskega krožka vsi učitelji v dotičnem okrožju kolikormogoče enako in ne preveč oddaljeni. Saj ni neobhodno potrebno, da bi moral biti krožek mnogoštevilčen; nič ne da, če so v njem združeni trije, štiri ali pet učiteljev.

Vsak krožek pa se naj snide mesečno vsaj enkrat in k vsakemu krožku imajo prost vsotje tudi člani sosednjih učiteljskih krožkov, čeprav so morebiti iz drugega okraja.

V Ljubljanski okolici so ustanovili že tri učiteljske krožke, in sicer v Št. Vidu, pri D. M. v Polju in na Igu. To je pa seveda še premalo. Primerni kraji za učiteljske krožke so še: Grosuplje, Borovnica, Vrhnika, Brezovica itd. Čim več, tem bolje.

V postojinskem okraju se je ustanovil zadnji čas učiteljski krožek v Hrenovicah. Drugi primerni kraji za učiteljske krožke bi pa bili še: Vipava, Št. Vid, Senožeče, Št. Peter, Knežak, Trnovo, Košana itd. Svetujemo tudi, da učiteljski krožki ne zborujejo vedno na sedežu krožka, ampak da potujejo v svojem okrožju, če so krajevne razmere in prometne zveze ugodne za to. Tako se dobe primerni kraji za krožke tudi na Primorskem in Štajerskem.

Za ustanovitev učiteljskega krožka pa ni treba posebnega dovoljenja; dovolj je, če se o tem pomenijo dva ali trije učitelji in eden izmed teh naj povabi sosedno učiteljstvo k učiteljskemu krožku, oziroma k sestanku. Okrajna učiteljska društva naj pa učiteljske krožke podpirajo in pospešujejo njih ustanovitev. Le ven iz šole na delo za ljudstvo in ugled našega stanu!

V znamenju prošnji.

V znamenju prošnji živi tudi — kdo? — „Slovenska zveza“. Ta ponosna „Slovenska zveza“, ki po svojih zvezah vse, kar hoče hipoma pričara iz tal! Kaj in kako! To je razvidno iz odloka, ki ga je razposlal c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani vsem okrajnim šolskim svetom. Ta odlok priobčujemo

pravi umetniški užitek, in ne moremo reči nič drugega, nego da češkim tovarišem, ki nosijo čast svoje pesmi in domovine križemsvet, najiskrenejšo čestitamo, izrekajoč obenem željo, naj zopet kmalu pridejo med nas! Slava in hvala jim!

Polet v Ljubljano je njihova tretja umetniška pot. Najprej so šli v Nemčijo ter so koncertovali v Lipskem, Drazdanah, Berlinu in Norimberku. Ocene nemških listov so polne najodličnejše hvale. Drugič so bili poklicani v najbolj muzikalno mesto, v Lipsko. Tretjič so šli na slovanski jug med Hrvate in Slovence. O Veliki noči potujejo v Pariz, Marzijo in Nico. Na potu ostanejo tri tedne. Naučenih imajo 50 zborov ter skupno vadijo vsakih 14 dni.

Kamorkoli pojdejo, povsod pojdejo z njimi naše simpatije in naše občudovanje.

Po koncertu je bil sestanek v „Unionu“. Marsikdo bi se ga rad udeležil, toda — kakor že rečeno — ljudje se ogibljejo te hiše. Zakaj, vedo tudi moravski učitelji. —t—l.

v originalu, ker nam je to najlažje. Zakaj uradna nemščina dela tudi nemškimi filologom primerne preglavice.

K. k. Landesschulrat für Krain.
Z. 6494.

Laibach, am 15. Dezember 1907.

Unter Berufung auf § 24 des Gesetzes v. 9. III. 1879, Nro. 13. L. R. Bl., hat der Verein „Slovenska zveza“ in Laibach das Ersuchen gestellt, die unterstehenden Bezirksschulbehörden anzuweisen (Oho!), dass sie die Konkursausschreibungen wegen Besetzung erledigter Lehrstellen in erster (!) Linie in der Monatsschrift „Slovenski učitelj“ veröffentlichen und hat zur Begründung dieses Ansuchens geltend gemacht, dass der „Slovenski učitelj“ dermalen das einzige slovenische Fachblatt in Krain für die Lehrerschaft sei. — Nach § 24 leg. cit. hat der Bezirksschulrat die in Rede stehenden Konkurse im amtlichen Landesblatte und in einem oder mehreren anderen, nach dem Ermessen des Bezirksschulrates zu bestimmenden, namentlich fachmännischen Organen der öffentlichen Presse auszuschreiben. Da demnach die Bestimmung der Organe der öffentlichen Presse, in welcher die Konkursausschreibung zu veröffentlichen sind, in den dortigen Wirkungskreis f. llt, bleibt es dem k. k. Bezirksschulrate überlassen, in Betreff des vorliegenden Einschreitens der „Slovenska zveza“ unter Berücksichtigung der in Betracht kommenden tatsächlichen Momente und des Umstandes, dass der „Slovenski učitelj“ ein fachmännisches Organ im Sinne der zitierten Gesetzesstelle ist, das Weitere zu veranlassen. Dementsprechend wird unter einem das Gesuch der „Slovenska zveza“ verbeschieden.

Der k. k. Landespräsident

Schwarz m. p.

Temu odloku nimamo pristaviti ničesar. Človek obrača — Bog obrne. Bo že kako! Vendar naj vzkliknemo: Naj živi medsebojna ljubezen!

Toda „Slovenski učitelj“, glasilo „Slovenske zveze“ in katehetskega društva, ima na čelu zapisane ponosne besede: Veri — v zgoji — pouku. In te tri čednosti se nikakor ne strinjajo — z lažjo. Laž je greh za vsakogar, posebno pa še za katoliški list. In laž je, „dass der „Slovenski učitelj“ dermalen das einzige slovenische Fachblatt in Krain für die Lehrerschaft sei.“ — Tudi gospodje Slovsčarji morajo vedeti, da izhaja „Popotnik“ v Ljubljani in da je „Popotnik“ pedagoški in znanstven list, ki šteje sedaj že 28 let. In 28 je menda več kot 8. Torej: če hočeta „Slovenska zveza“ in „Slovenski učitelj“ doseči kaj dobrot zase, naj jih dosežeta poštenim, moškim potom, nikakor in nikdar pa ne z lažjo! To je naš prijateljski nasvet, ki naj rodi obilo duševne blaginje, ako ga uvažujejo naši katoliški prijatelji. Če ne, naj si pripisujejo posledice sami. Mi smo storili svojo krščansko dolžnost.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta.

Dne 29. decembra 1907 se je vršil v „Narodnem domu“ v Ljubljani 13. občni zbor „Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta“. Udeležencev smo našli sedemdeset. Posebno nas veseli, da se je zborovanja udeležilo mnogo koleginj. Tiste, ki so prišle, so pokazale, da imajo srce in smisel za naša prizadevanja. To društvo se zanaša nanje s trdnim uverjenjem, da mu bodo zveste podpornice.

O zborovanju prijavljamo nastopno poročilo.

Predsednikov nagovor.

Tovariš Jakob Furlan:

Slavni zbor! V imenu društvenega odbora prav srčno pozdravljam vse cenjene gospodične tovarišice in gospode tovariše, ki ste se prijazno odzvali našemu vabilu in prišli k današnjemu našemu zborovanju.

Posebno iskreno pa pozdravljam tovariše izven Kranjske, ki so s svojo navzočnostjo dokazali, kako pri srcu jim je naše društvo. Bog jih živi in srčna jim hvala za njih požrtvovalnost! (Živio!)

Trinajstič smo se sešli, da vzemo o društvenem stanju in da nam morebiti kdo nasvetuje novih virov za naše prekornostno društvo, da bi se prej uresničile naše najiskrenejšje

želje — stavljene si naloge — zgraditi „Učiteljski konvikt“.

Lansko leto sem vam imenoval tri najimenitnejše faktorje, od katerih upamo največje podpore, ki so nam jo tudi že obljubili. To podpora moramo dobiti, zakaj mi sami pri svojih sramotnih plačah še mnogo let ne bomo zmogli potrebnega kapitala.

Moja lanska želja se nam ni izpolnila. Deželni zbor še vedno ni deloval in kranjska hranilnica nas je letos popolnoma pozabila, le slavni občinski svet ljubljanski nas ni zapustil.

Pomagati moramo društvu tedaj tudi v teh za nas tako kritičnih časih le sami akoravno nas draginja stiska na vseh krajih.

V prihodnjem jubilejskem letu bodo mislili vsi sloji v zmislu želje našega presvetlega vladarja le na dobrodelne ustanove. Nam naj bo naš „Konvikt“ prvi, ki ga hočemo podpirati. Posebno apelujem na mlajše naše tovariše naj prirede kak pevski večer in sploh naj ne pozabijo pri nobeni priliki našega društva; zakaj ti bodo, ako bodo marljivo delovali za društvo, imeli tudi še lahko korist od njega.

O društvenem delovanju vam bosta poročala tovariša tajnik in blagajnik, omeniti hočem le nekaj.

Josip Travnova zapuščina je urejena in denar je naložen v Mestni hranilnici, katerega obresti sme porabiti naše društvo.

Lep dobiček bodo prinesle nam od nadučitelja Janko Žirovnika darovane „Narodne pesmi“, za katere se na tem mestu najtopeje zahvaljujem vrlemu tovarišu in iskrenemu prijatelju in podporniku našega društva. Bog ga živi! (Živio!)

S tem otvarjam današnji občni zbor.

Prosim tovariša tajnika, da nam poroča o delovanju našega društva.

Tajnikovo poročilo.

Tovariš Juraj Režek:

Slavni zbor!

Na lanskem, dvanajstem rednem občnem zboru izvoljeni stari odbor si je razdelil svoje delo zopet kot prejšnja leta: Jakob Furlan, predsednik, Luka Jelenc I. podpredsednik, Ignacij Križman II. podpredsednik, Juraj Režek tajnik, Jakob Dimnik blagajnik, in odborniki: Fr. Gärtner, Engelbert Gangl, Fr. Schechark in Ignacij Sijaneč. Društvene račune pa so pregledali: Anton in Karel Javoršek in Alojzij Kečelj.

Odbor je imel med letom štiri seje. Predvsem se je razgovarjal in posvetoval o resolucijah, stavljenih in sprejetih na zadnjem občnem zboru. Sklenili smo: 1. Glede proračuna in razpisa potrebnih načrtov odbor popolnoma soglaša z mnenjem, izraženim na občnem zboru naj se s tem še nekoliko počaka, da se zgradbeni kapital izdatno še poveča, ker sicer bi se trudili, zbirali in gradili le za druge. 2. Glede zgradbe same in notranje uredbe pa se bo odbor po svojih odposlanih poučil pri raznih enakih zavodih in na podlagi teh informacij potem svoječasno preskrbel načrte in proračun. 3. Glede stavbišča pa nam je že obljubil občinski svet ljubljanski v dopisu z dne 11. junija 1897, št. 20.286, da bo drage volje podpiral naše podjetje bodisi s prepustitvijo stavbnega prostora, bodisi z denarnim prispevkom. Istega leta nam je obljubil podporo tudi deželni zbor kranjski z dne 4. aprila 1897, št. 113, da je pripravljen v našo svrho dovoliti primeren prispevek, kadar bo zgradba konvikta zagotovljena. 4. Glede Janko Žirovnikovih „Narodnih pesmi za šolsko mladino“ je odbor sklenil, dati jih tiskati v 20.000 izvodih po 20 h. Razpošiljatev je prevzela „Učiteljska tiskarna“ proti 15 % popusta. Knjižico smo predložili na višje mesto v odobrenje za uporabo pri šolskem pouku. Stroški v tiskarni so že pokriti, ker se je knjižica že razprodala do 8000 izvodov in ves daljnji izkupiček bo le čisti dobiček našemu društvu, ki bo prav izdatno zvišal vsakoletne naše dohodke, zakar bodi gospodu darovalcu na tem mestu izrečena naša najsrčnejša zahvala. (Živio!)

Dalje je odbor odkupil od tovariša Ivana Štruklja njegovo knjižico „Šola in dom“ za 25 K in sklenil dati jo v tisk, ko bo razprodana in poplačana lani izdana knjižica „Naš cesar“. Razpečevanje te knjižice je imel trgovec J. Bahovec, ki pa še od mnogih šolskih vodstev ni dobil poravnanih računov. Točnost

je lepa lastnost, posebno pa še pri denarnih stvarih, in zato prav nujno prosimo vsa zamudna šolska vodstva, da dotične vsote čimprej vpošljejo in se potem računi s trgovcem in tiskarno končno uredijo.

Letos je bila meseca junija končana in rešena zapuščina po pokojnem našem tovarišu Jožefu Travnu. Zaradi plačanega davka in mnogih drugih stroškov so se dotična volila precej znižala, vendar pa je ostal društvu še vedno lep skupni dohodek okroglih 10.380 K, od katerih pa smemo porabiti samo obresti. Ker se je sedaj naša „Cesarja Franca Jožefa ustanova“ zvišala za 3586 K 63 h, nam bo mogoče za prihodnje leto razpisati še dve mesti te ustanove, ki se je letos dne 2. grudnia že osmič podarila učenki Mariji Ani Osana.

Poleg tega pa smo imeli tudi letos najboljše svoje dohodke iz našega „gospodarskega programa“, ki pa se, žal, še vedno premalo upošteva od učiteljstva. Razen ljubljane ga menda še niso nikjer drugod uvedli; le naši goriški tovariši in tovarišice, ki se sploh prav živo zanimajo in delajo za naše društvo, so menda pri nekem zadnjem zborovanju sklenili, upoštevati to našo vsakoletno prošnjo. Čast jim! In tako bi se lahko zgodilo tudi drugod, le malo resne volje je treba. Pričakujemo od naših društev, da se bodo vendar zganila.

Prav lep letni dohodek bi lahko dobivali iz društenine, ako bi bil vsak učitelj in vsaka učiteljica član našega društva. Ako računamo, da nas je slovenskega učiteljstva okroglo 2000, potem bi že tukaj dobivali letnih 4000 K. In to je že nekaj, pa bi tudi šlo, samo malo več stanovskega duha in zavednosti bi bilo treba. Naš blagajnik kaj marljivo pošilja poštno-hranilne položnice na vse strani, a odzove se mu jih komaj sedmina. Nekateri šolski voditelji jih še svojemu učiteljstvu niti ne pokažejo in tako zaradi malomarnosti enega zaostanejo še drugi s svojim letnim prispevkom. Prosimo torej prav vljudno vsa šolska vodstva, da ob prejemu poštnih položnic pri svojem učiteljstvu poberejo dotične zneske in jih pošljejo našemu blagajniku. Na tak način se bomo izdatno približali svojem cilju, saj kamen do kamena palača!

Vložili smo bili tudi letos prošnjo za podporo na Kranjsko hranilnico, a zopet brez uspeha, češ, da ne morejo razširiti števila stalnih podpor!

Poslali smo tudi z drugimi društvi vred peticijo za slovenske srednje šole in vseučilišče v Ljubljani na poslansko zbornico.

Končno se mi je še spomniti zavoda, ki se je rodil iz našega društva — naše hranilnice in posojilnice, ki se tako lepo razvija in napreduje ter daje našemu društvu lep letni prispevek. Naša dolžnost pa je, da jo po svojih močeh podpiramo in priporočamo svojim prijateljem. Posebno naša društva bi morala biti vsa član tega zavoda in shranjevati pri njem svoj denar. Le vedno svoji k svojim!

Vsem svojim prijateljem in našim časnikom, ki so nas v tem letu kakorsikoli podpirali, izrekamo tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo. Bog plati!

Naše društvo šteje danes: 48 pokroviteljev, 389 rednih in 250 podpornih članov.

S tem končujem svoje letošnje poročilo, ki ga vzemi slavni zbor blagohotno na znanje! (Odobranje.)

Blagajnikovo poročilo.

Tovariš Jakob Dimnik:

Slavni občni zbor!

Lansko leto smo zaključili s 43.513 K 15 h. Letošnje obresti, letnina društenikov in pa darovi učiteljskih dobrotnikov znašajo skupaj 5.326 K 46 h. Zapuščina pokojnega tovariša Jožefa Travnar znaša 10.379 K 92 h, in sicer: en legat, ki znaša po zakonitih odtegljih 1793 K 32 h; četrtina premoženja po izplačanih legatih in stroških 5000 K in zapuščina za O. F. J. I. jubilejsko ustanovo 3586 K 63 h. Po odbitih običajnih vsakoletnih izdatkih se je pomnožilo imetje našega društva v tekočem letu za 14.987 K 43 h ali na okroglo računano za 15.000 K. Ako pristajemo k tej vsoti lanske imetje, znaša čista gotovina z današnjim dnem, oziroma z 31. decembrom t. l. 58.500 K 58 h.

Število udov se ni zmanjšalo, a tudi ne izdatno pomnožilo. Lansko leto smo imeli 354 letnih udov, letos pa 389, torej za 35 več. Število dobrotnikov je letos manjše kakor pa prejšnja leta. Glavni vzrok tiči v tem, ker so